

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

И С К А Н Е

**ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ**

Относно: Установена противоречива практика на съдилищата, свързана с приложението на закона по чл. 384, ал. 3 вр. чл. 253, т. 2 от НПК.

Основание: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Споразумението е един от признатите от закона способности за решаване на делото. Допустимо е този правен институт да бъде приложен в двете фази на наказателния процес. Общото изискване и при двете е свързано със задължително участие на защитник – упълномощен или служебен. За сключването на споразумение в съдебната фаза са предвидени допълнителни условия, първото от които е времево, очертано в чл. 384, ал. 1 от НПК – до приключване на съдебното следствие и съгласие на всички страни, посочено в чл. 384, ал. 3 от НПК. Тъкмо тази разпоредба, съотнесена с нормата на чл. 253 от НПК, която дефинира кои са страните в наказателния процес, предизвиква различно тълкуване в практиката, при това само и единствено в частта дали съгласието на останалите съпроцесници по делото е *conditio sine qua non* за сключване на такова от желаещия подсъдим делото, водено спрямо него, да приключи по този ред.

Проучването и анализът на практиката апелативните съдилища и на Върховния касационен съд по въпроса относно съгласието на кои страни е необходимо да е налице за сключване на споразумение в съдебната фаза, води до следните изводи:

Няма противоречие относно нуждата от съгласие на конституираните частни обвинители и граждански ищци.

По отношение съгласието на съпроцесниците и техните защитници могат да се обособят две тези в практиката.

Едни съдебни състави са на позиция, че когато по делото има и други подсъдими, за да се одобри споразумение от първоинстанционния съд, не е необходимо да се търси съгласие от останалите съпроцесници и техните защитници. Други съдебни състави считат, че съгласие е наложително да се получи както от останалите подсъдими, така и от техните защитници.

Първата група съдебни състави изразяват разбирането, че изискването на разпоредбата на чл. 384, ал. 3 от НПК за съгласие на конституираните страни при одобряване на споразумение в съдебната фаза на процеса не се отнася до всички подсъдими при обвинение за деяние, извършено в условията на задружна престъпна дейност. Според тях кръгът на заинтересованите от споразумението страни се определя от внесеното в съда обвинение и от реализацията на правата на пострадалия като частен обвинител и граждански ищец. Нормата изисква съгласие на конституираните страни, които могат да бъдат засегнати от постигнатото споразумение – конкретният подсъдим с оглед на възникналото наказателно правоотношение между него и държавата, целяща наказването му, защитникът на подсъдимия и прокурорът в качеството му на държавен обвинител и конституираният като частен обвинител пострадал, а при предявен и приет за съвместно разглеждане в наказателния процес граждански иск – и от гражданския ищец. Според поддържаната теза липсва императив за необходимост от съгласие на съучастник на споразумяващия се в качеството на съподсъдим при сключването на споразумение с прокуратурата в хода на съдебното производство, тъй като с нищо не се ограничават процесуалните права на останалите подсъдими в даденото наказателно производство. Другият съподсъдим или останалите подсъдими имат възможност при всички създадени от законодателя гаранции за правилното решаване на делото в продължаващия за тях наказателен процес да докажат невинността си и да оборят гражданскоправната претенция на пострадалите от престъплението, предмет на споразумението на техния съучастник. В подкрепа на посоченото се привежда и довод, че не се изисква съгласие на съучастника-обвиняем при сключване на споразумение между прокурора и защитника на друг обвинен като негов съучастник в същото престъпление деец във фазата на досъдебното производство.

Някои състави подчертават, че тълкуването на нормата на чл. 384, ал. 3 от НПК с включване на останалите съподсъдими като лица, чието съгласие е задължително за сключване на споразумение, е разширително и в разрез с духа на закона и преследваните от института на споразумението цели, поради което е причина за непоправимо ограничаване на процесуалните права на онзи подсъдим, който желае да постигне по-бързо и възможно по-благоприятно разрешение с окончателен съдебен акт на въпросите за вината и отговорността му. Ако това разбиране се възприеме, следва, че съдът е длъжен да получи и съгласието на защитника на съподсъдим – съучастник на споразумяващия се подсъдим, тъй като съгласно чл. 253 от НПК той също е страна в процеса, въпреки липсата на самостоятелни интереси извън тези на подзащитния му.

В посочения смисъл са:

Решение № 87 от 4.03.2009 г. на ВКС по нд № 22/2009 г., I н.о., НК;
Решение № 409 от 1.10.2008 г. на ВКС по нд № 439/2008 г., I н.о., НК;
Решение № 213 от 9.10.2008 г. на ВКС по нд № 165/2008 г., I н.о., НК;
Решение № 545 от 28.12.2012 г. на ВКС по нд № 1860/2012 г., III н.о., НК, и
Решение № 246 от 4.07.2023 г. на ВКС по нд № 440/2023 г., I н.о., НК.

Друга част от съдебните състави са на мнение, че разпоредбата на чл. 384, ал. 3 от НПК изисква съгласие от всички страни, посочени в чл. 253 от НПК. Според тази група съдебни актове нормата съдържа задължение на първостепенния съд при одобряване на споразумение между прокурора и защитника на даден подсъдим да следи за получаване на съгласие за това от всички засягани от споразумението страни, включително и на останалите подсъдими и техните защитници, като няма изключение от това правило. Те са на мнение, че законодателят е предвидил гаранции за страните, чиито интереси биха били засегнати от споразумението, а преценката кои са засегнатите от споразумението страни се прави на база внесеното в съда обвинение и от възможността за реализация на гарантираните им от закона процесуални права, каквото е правото на защита на останалите подсъдими, още повече когато става въпрос за обвинение за съвместна престъпна дейност, при която следва да се разграничат действията, вината и отговорността на всеки един от тях. Според поддръжниците на тази теза, е необходимо изискването на съгласие от всички подсъдими за сключване на споразумение, защото подсъдимият, който след като се споразумее и е осъден, се разпитва като свидетел по реда на чл. 118, ал. 1, т. 1 от НПК и тъкмо тази възможност обосновава легитимния правен интерес на останалите да не дават съгласие друг техен съпроцесник да сключва споразумение, с оглед евентуално утежняване положението на останалите.

В този смисъл са следните актове:

Решение № 293 от 16.07.2009 г. на ВКС по нд № 267/2009 г., III н.о., НК;
Решение № 168 от 14.05.2012 г. на ВКС по нд № 293/2012 г., III н.о., НК;
Решение № 309 от 12.11.2015 г. на ВКС по нд № 888/2015 г., III н.о., НК, и
Решение № 323 от 2.10.2014 г. на ВКС по нд № 1048/2014 г., II н.о., НК.

Разнопосочната съдебна практика по приложението на закона може да бъде преодоляна по пътя на тълкуването, осъществено от наказателната колегия на Върховния касационен съд. Поради това и на основание чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на наказателна колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следния въпрос:

Необходимо условие за одобряване на споразумението по реда на чл. 384, ал. 3 от НПК ли е съгласието на всички подсъдими и техните защитници, когато споразумението е постигнато с един или с няколко от тях при обвинение за съвместна престъпна дейност?

**ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ГАЛИНА ЗАХАРОВА**